

Projekt

WICESTAROSTA

z dnia 6 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez
Agnieszka Lemiszewska

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU KARKONOSKIEGO**

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2026-2030”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1684) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2026 – 2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXX/185/2021 Rady Powiatu Karkonoskiego z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2026”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Karkonoskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

DYREKTOR
POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE
w Jeleniej Górze

Ewelina Wójcik

RADCA PRAWNY

Maciej Plywacz

UZASADNIENIE

Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. została zmieniona ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Tytuł ustawy o „przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” został zmieniony na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zastąpiono definicję przemocy w rodzinie na definicję przemocy domowej. Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą i osób ja stosującą. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadanie to należy do zadań własnych powiatu. Rolę koordynatora przy opracowaniu niniejszego programu przyjęło na siebie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze. Program obejmuje realizację zadań w latach 2026 -2030.

DYREKTOR
POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE
w Jeleniej Górze
Ewelina Wojcik

Załącznik
do Uchwały Nr .....
Rady Powiatu Karkonoskiego
z dnia .....

Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej
na lata 2026-2030

Jelenia Góra, 2026

SPIS TREŚCI

	strona
WSTĘP	3
1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	5
1.1. Definicja przemocy domowej oraz cechy charakterystyczne przemocy.....	5
1.2. Przyczyny, rodzaje oraz fazy przemocy.....	5
1.3. Kryzys i interwencja kryzysowa	8
1.4. Instytucje udzielające pomocy w sytuacji przemocy domowej	8
1.5. „Niebieska Karta” i „Niebieska Linia”	10
1.6. Skala zjawiska przemocy w Polsce	10
2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE KARKONOSKIM	17
2.1. Podstawy prawne opracowania programu	17
2.2. Charakterystyka obszaru działania - wybrane dane liczbowe	18
3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2026-2030	20
3.1. Odbiorcy programu	20
3.2. Cel główny i cele szczegółowe programu	21
3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie	23
ZAKOŃCZENIE	24

WSTĘP

Istnieje wiele definicji przemocy domowej. Wszystkie z nich zawierają takie elementy jak: działanie zamierzone, intencjonalne, świadome; przewaga sił agresora; wywołanie cierpienia i szkody; działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny; działanie z intencją wyrządzenia komuś krzywdy, narzucenia mu władzy, dokonania bezprawnych czynów, godzenia w czyjąś osobistą wolność, naruszenia praw i dóbr osobistych; działanie wykraczające poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich. Przemoc domowa według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w domowej to „jedenrazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną, lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”

Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Może podejmować samodzielne i korzystne dla siebie decyzje, dokonywać świadomych wyborów i realizować ważne dla siebie cele. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483) w art. 30 i 31 gwarantuje ochronę prawną godności i wolności człowieka. Ponadto stanowi, że cyt. „...każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje”. Z powyższego wynika, że wobec nikogo nie można stosować przymusu ani przemocy. Nie można więc tym bardziej dopuszczać do powstawania i trwania zjawiska przemocy, w tym przemocy domowej.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy powstała ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 424 z późn. zm.). Działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej nadano ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Obowiązek niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej spoczywa nie tylko na policji i instytucjach oraz organizacjach do tego powołanych. Zarówno bowiem moralnie, jak i prawnie zobowiązane jest do tego całe społeczeństwo. Aby ograniczyć skalę problemu i skutki przemocy domowej konieczne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, jak również podjęcie działań wobec sprawców, aby zapobiec powstawaniu i rozszerzaniu się dalszych form przemocy wobec najbliższych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Zadaniem Programu jest prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie zjawiska przemocy domowej, szerzenie wiedzy na

temat skutków przemocy, bieżąco udzielanie informacji o instytucjach działających na rzecz dziecka i rodziny, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, edukacja rodziców w zakresie właściwych postaw rodzicielskich oraz metod wychowawczych, udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej.

Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny plan działań wobec problemu przemocy domowej i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, oczekuje się, iż przyczyni się on do ograniczenia zjawiska i usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

1.1. Definicja przemocy domowej oraz cechy charakterystyczne przemocy

Przemoc domowa to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc domową charakteryzują:

- *Intencjonalność* – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnej posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- *Dysproporcja siły* – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.
- *Naruszanie godności i praw* – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
- *Powodowanie cierpienia i szkód* – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Przemoc to nie to samo co agresja. To, co odróżnia przemoc od agresji, to przewaga sił jednej ze stron. W przemocy jest ona zawsze po stronie sprawcy, w przypadku agresji jest zrównoważona. Ofiarami przemocy domowej są współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych (najczęściej kobiety, ale bywają też nimi mężczyźni), dzieci, osoby z niepełnosprawnością, ludzie starsi - z rodzin o różnym statusie społecznym i materialnym.

1.2. Przyczyny, rodzaje oraz fazy przemocy

Źródeł przemocy może być wiele: biologiczne (cechy charakteru, temperament), psychologiczne (własne emocje, frustracje) oraz środowiskowe (kulturowe). Wśród najczęściej spotykanych przyczyn środowiskowych należy wskazać: bezrobocie, stres, bieda, narkomania, alkoholizm, rozluźnienie więzi rodzinnych, ekspozycja na przemoc w środkach masowego przekazu. Charakterystyczny jest mechanizm „błędnego koła” - zanim dana osoba stanie się sprawcą przemocy, zazwyczaj przechodzi drogę albo ofiary albo świadka przemocy we własnym domu rodzinnym.

Najczęściej w literaturze wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy

- **Przemoc fizyczna** (naruszanie nietykalności fizycznej) – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne, np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, wykręcanie rąk, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
- **Zaniedbanie** (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich) – brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych, np. niezapewnianie odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.
- **Przemoc psychiczna/emocjonalna** (naruszenie godności osobistej) – powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, wciąganie w konflikty, manipulowanie dla własnych celów, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym można sprostać, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb itp.
- **Przemoc seksualna** (naruszanie intymności) – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- **Przemoc ekonomiczna** (naruszanie własności) – odbieranie zarobionych pieniędzy, rzeczy osobistych, niszczenie mienia, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

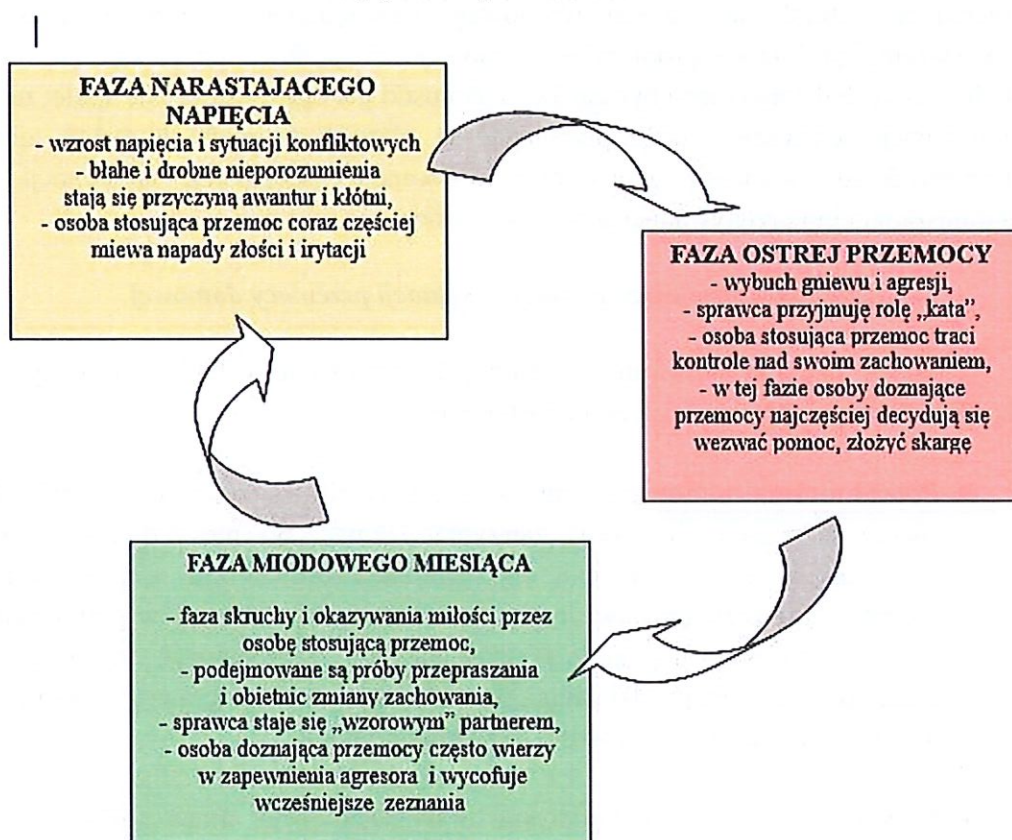
Przemoc domowa nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – początkiem jest wzrost napięcia, narastają konflikty. Pojawia się agresja. Ofiara stara się opanować sytuację – uspokaja sprawcę, spełnia wszystkie zachcianki, podejmuje działania aby uszczęśliwić sprawcę, powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Osoby, które są krzywdzone mogą odczuwać takie dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utrata apetytu, apatia, mogą stać się nerwowe i niespokojne. To wynik narastającego napięcia, które po pewnym czasie może być nie do wytrzymania.

- **Faza ostrej przemocy** – tu następuje wybuch nagromadzonej u sprawcy agresji i wyładowanie jej. Skutki jakich ofiara doznaje to często obrażenia zewnętrzne tj. obrzęki, siniaki, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, a nawet śmierć.
- **Faza miodowego miesiąca** – czas skruchy osoby stosującej przemoc i okazywania miłości swej ofierze. Sprawca dopiero teraz dostrzega, że swoim zachowaniem, agresją skrzywdził kogoś mu bliskiego. Podejmowane są próby przeproszenia, załagodzenia sytuacji, staje się uczynny, kochający, sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie często przekonując ofiarę, że był to jednorazowy incydent. Ofiara wierzy w te zapewnienia i zostaje. W tej fazie ofiara nie szuka pomocy, jak również wycofuje wcześniejsze zeznania na niekorzyść partnera. Niestety miodowy miesiąc szybko się kończy i często rozpoczyna się od nowa faza narastającego napięcia. Ofiara nadal jest zatrzymana w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch.

Przedstawiony poniżej cykl przemocy może trwać wiele lat, przy czym z biegiem czasu skraca się długość „miodowego miesiąca”, przy jednoczesnym wydłużeniu czasu trwania i zwiększeniu dotkliwości dwóch pierwszych faz. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

Fazy przemocy w rodzinie

1.3. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy związane jest pojęcie kryzysu i interwencji kryzysowej. Termin **kryzys** pochodzi z greckiego "krisis" i oznacza wybór, decydowanie, zmaganie się, walkę, w której konieczne jest działanie pod presją czasu. **Kryzys** jako szczególnie trudne doświadczenie często przekracza możliwości samodzielnego poradzenia sobie jednostki. Jedynie w bardzo sprzyjających sytuacjach, wówczas, gdy zarówno zasoby wewnętrzne osoby, jak i elementy jej środowiska społecznego, mogą być spostrzegane jako efektywny system wsparcia, jest ona w stanie samodzielnie rozwiązać kryzysowy problem. Doświadczenie wskazuje iż w wielu sytuacjach "naturalne" zasoby, dostępne dla będącego w kryzysie w jego środowisku nie stanowią wyposażenia wystarczającego do efektywnego zmierzania się z sytuacją.

Pojawiające się wówczas zagrożenie wystąpienia poważnych zmian dysfunkcyjnych w najważniejszych obszarach psychologicznych: poznawczym, emocjonalnym i behawioralnym, mogących prowadzić do otwartych i ostrych dekompensacji lub przejścia kryzysu w bardzo "kosztowną" formę chroniczną, wymaga zastosowania profesjonalnych procedur skutecznie wspierających osobę na drodze do odzyskania równowagi i autonomii. Wymaga dobrej interwencji kryzysowej.

Interwencja kryzysowa to zespół interdyscyplinarnych, profesjonalnych, celowych i skoordynowanych oddziaływań, wykorzystujących zasoby klienta kryzysowego, jego naturalnego otoczenia społecznego oraz instytucji pomagających, których celem jest ułatwienie odzyskania przezeń równowagi wewnętrznej i poczucia sprawczości oraz rozwiązania problemu /problemów/ stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego. Odbiorcą tych działań mogą być zarówno jednostki jak i grupy oraz całe społeczności. Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach: kontaktu telefonicznego, bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej, interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

1.4. Instytucje udzielające pomocy w sytuacji przemocy domowej

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia członków rodziny. Oto, w jaki sposób mogą pomagać poszczególne instytucje.

- **Policja** może: przeprowadzić interwencję w chwili zdarzenia, sporządzić dokładny opis zdarzenia (notatkę służbową), zatrzymać sprawcę przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, wszcząć postępowanie przygotowawcze przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczyć dowody popełnienia przestępstwa, podjąć działania prewencyjne wobec sprawcy przemocy, udzielić informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.
- **Prokuratura** osoby poszkodowane oraz świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze (lub na policji) zawiadomienie o przestępstwie przemocy oraz uzyskać podstawowe informacje prawne. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono

przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo, wyjaśnić okoliczności czynu, zebrać i zabezpieczyć dowody, ująć sprawcę.

- **Urzędy gminy** przy urzędach gmin prowadzone są punkty informacyjno-konsultacyjne, schroniska dla ofiar przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, w których można uzyskać pomoc prawną, socjalną oraz psychologiczną.
- **Pomoc społeczna** OPS, MOPS przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc. W uzasadnionych przypadkach wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach, w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji.
- **Służby zdrowia** w placówkach służby zdrowia można poprosić o bezpłatne wystawienie zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach lub uzyskać informację o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji. Bezpłatnie obdukcja wykonywana jest na podstawie zaświadczenia z policji lub prokuratury informującego o pokryciu kosztów przez ww. organy. Obdukcję może wystawić tylko lekarz do tego uprawniony - lekarz medycyny sądowej.
- **Organizacje pozarządowe** w zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej różne stowarzyszenia i fundacje organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują pomoc psychologiczną, w grupie i w kontakcie indywidualnym, pomoc prawną, w tym pisanie pism do organów ścigania i sądów, pomoc socjalną, grupy wsparcia, grupy samopomocowe, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci, udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Wśród instytucji świadczących pomoc w sytuacji przemocy domowej należy wymienić: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy domowej, ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (OPOPP), gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz powoływane przez gminy Zespoły Interdyscyplinarne, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej.

1.5. „Niebieska Karta” i „Niebieska Linia”

Niebieska karta to potoczna nazwa dla dokumentu, który informuje o przemyśle domowej. Procedura opracowana przez Komendę Główną Policji i Komendę Stołeczną Policji we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, obejmująca ogół czynności realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej, została wprowadzona pilotażowo w 1997 r. na warszawskiej Ochocie i pozytywnie zaopiniowana. Rok później zaczęła powszechnie obowiązywać i od tego czasu służy ofiarom przemocy domowej. Założenie niebieskiej karty jest jednoznaczne z rozpoczęciem procedury działania przeciwko przemyśle domowej. Co ważne, nie jest to związane z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa odnośnie przemocy domowej. W odróżnieniu od zawiadomienia dokument ten nie jest składany bezpośrednio przez osoby pokrzywdzone, ale przez jednostki, które są świadkami takiego problemu w rodzinie. W związku z tym niebieska karta może zostać założona przez policję, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też jednostkę służby zdrowia lub komórkę oświatową. Według danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji to policja jest organem, który najczęściej zakłada niebieską kartę. Podczas licznych interwencji funkcjonariusze niejednokrotnie są świadkami przemocy domowej i zastraszania, bądź taki problem podejrzewają. Niebieska karta pozwala im – lub innym osobom postronnym – reagować w takich sytuacjach.

Na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, zwanego dalej „Centrum”, w ramach Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” działa Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” 800 12 00 02 - całodobowy i bezpłatny dla dzwoniących klientów. Ponadto, prowadzone są telefoniczne konsultacje dla przedstawicieli służb, które w środowiskach lokalnych napotykały trudności związane z ochroną rodzin przed przemocą.

W ofercie Pogotowia "Niebieska Linia" są także konsultacje z wykorzystaniem komunikatora Skype (pogotowie. niebieska. linia). Pomoc przez Skype'a jest także dostępna dla osób głuchych i niedosłyszących- konsultant posługuje się językiem migowym. W 2022 r. w Telefonie „Niebieska Linia” (800 12 00 02) przeprowadzono 18.634 rozmowy, które dotyczyły problemów rodzinnych, głównie przemocy domowej, a także nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz uzależnień. Udzielono 942 telefoniczne konsultacje w poradni prawnej, 94 telefoniczne porady dla przedstawicieli służb oraz przeprowadzono 9 rozmów przez Skype'a. Pracownicy Pogotowia „Niebieska Linia” podjęli 663 interwencje w sprawach przemocy w rodzinie oraz odpowiedzieli na 3 107 listów i e-maili. Na stronie internetowej www.niebieskalinia.info zamieszczono 124 informacje.

1.6. Skala zjawiska przemocy w Polsce

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania ze względu na fakt, iż dotyczy najbardziej wrażliwych sfer życia człowieka. W konsekwencji, większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniana. Kolejna przeszkoda to brak jednolitego kompleksowego systemu monitorowania zjawiska.

Przemoc jest zjawiskiem nieakceptowanym społecznie, a respondentom z różnych powodów trudno przyznawać się do bycia zarówno jej sprawcami, jak i ofiarami.

Oficjalne statystyki na temat przemocy domowej

Badanie rozmiarów i rozpowszechnienia zjawiska przemocy domowej nie jest sprawą prostą. Mogłoby się wydawać, że jasną odpowiedź przynosić będą statystyki policyjne czy sądowe. Tymczasem należy pamiętać, że:

- a. Przemoc domowa jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemocy domowej nie zgłasza się po pomoc.
- b. Przedmiotem działań policji, prokuratury oraz sądów są zasadniczo przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (tj. z art. 207 kk). Warto przy tej okazji zaznaczyć, że sama przemoc ekonomiczna w oderwaniu od innych typów przemocy nie jest przestępstwem.
- c. Umorzenie sprawy nie musi oznaczać tego, że przemoc domowa nie miała miejsca. Może natomiast wiązać się z tym, że nie został zebrany odpowiedni (w rozumieniu przepisów prawnych) materiał dowodowy.

Wg danych zawartych w Sprawozdaniu z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za rok 2022 wynika że, nastąpił spadek liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w odniesieniu do 2021 r. W roku 2022 funkcjonariusze Policji wypełnili 61 645 formularzy „Niebieska Karta – A”, co w stosunku do 2021 roku stanowi spadek o 4,05% (ówcześnie wypełniono 64 250 formularzy).

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 14 445,
- Policji – 61 645,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 2 823,
- oświaty – 1 308,
- ochrony zdrowia – 2 918,
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 42.

W 2022 r. na terenie kraju odnotowano 52 569 wypełnionych przez Policję formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”, co stanowi 85,28% ogólnej liczby wypełnionych przez Policję w tym czasie formularzy „Niebieska Karta – A”. Natomiast w 2022 r. liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury wyniosła 9 076. W odniesieniu do 2021 r. dało to spadek o 1 189 formularzy. Ze zgromadzonych przez Policję danych statystycznych wynika, że w 2022 r. nastąpił spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie. Odnotowano bowiem 131 813 sytuacji, dotyczących poszczególnych rodzajów przemocy, co w odniesieniu do 2021 r., dało spadek o 9 596 przypadków (dynamika wyniosła 93,21%). W 2022 r. odnotowano 47 405 przypadków przemocy fizycznej, 64 624 psychicznej, 1 758 seksualnej, 1 630 ekonomicznej oraz 16 396 przypadków innego rodzaju przemocy. Przy czym wzrost odnotowano w zakresie przemocy seksualnej (o 710 przypadków) oraz ekonomicznej (o 82 przypadki). W pozostałych przypadkach odnotowano spadek.

W całej Polsce w ramach instytucji pomagających osobom doznającym przemocy domowej funkcjonowało w 2022 r. 827 jednostek. Wśród instytucji zdecydowaną większość stanowią punkty konsultacyjne – 505, a następnie ośrodki interwencji kryzysowej – 162 w tym: 82 punkty interwencji kryzysowej, 37 specjalistycznych ośrodków wsparcia, 19 gminnych i powiatowych ośrodków wsparcia, 26 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – oraz 78 innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Punkty konsultacyjne

W całej Polsce działa 505 punktów konsultacyjnych. Z punktów konsultacyjnych skorzystało 21 380 w tym kobiet 15 083, mężczyzn 4 092, dzieci 2 205. Punkty konsultacyjne aktywnie realizują zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej świadcząc różnego rodzaju pomoc i wsparcie doraźnie w formie poradnictwa prawnego, rodzinnego, socjalnego, zawodowego. W ramach poszerzenia oferty placówek udzielających pomocy w 2022 r. powstało 61 punktów konsultacyjnych, 1 ośrodek wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 9 ośrodków interwencji kryzysowej oraz 55 innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą domową na terenie kraju.

Ośrodki wsparcia

W całej Polsce działało 19 ośrodków wsparcia w tym: 13 gminnych ośrodków wsparcia i 6 powiatowych ośrodków wsparcia, z pomocy których skorzystało w 2022 r. łącznie 1 030 osób. Statystycznie z jednego ośrodka skorzystały średnio 54 osoby. Spośród 19 ośrodków, 9 dysponowało 371 miejscami całodobowymi, z których skorzystało łącznie 106 osób.

Ośrodki interwencji kryzysowej

W 2022 r. w całej Polsce funkcjonowały 162 ośrodki interwencji kryzysowej, z pomocy których skorzystało 15 421 osób. Statystycznie z jednego ośrodka skorzystały średnio 95 osób.

Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Z 24 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży prowadzonych przez powiat, które dysponowały 523 miejscami, skorzystało 555 osób, co oznacza, że z każdego domu skorzystało średnio 23 osoby. W 2022 r. ogółem 531 osób skorzystało z miejsc całodobowych w domach dla matek z małoletnimi dziećmi (w tym: 202 kobiety, 1 mężczyzna oraz 328 dzieci).

Wszystkie specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nawiązały współpracę z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Specjalistyczne ośrodki współpracują głównie z ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, Policją, sądami, prokuraturą, strażą miejską, zakładami opieki zdrowotnej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, szkołami, przedszkolami, kościołem, organizacjami pozarządowymi, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, wydziałami do spraw mieszkalnictwa, rodzinnymi ośrodkami diagnostyczno-konsultacyjnymi, powiatowymi urzędami pracy, mediami lokalnymi itp.

W celu dostosowania zakresu pomocy do sytuacji oraz potrzeb osób doznających przemocy domowej specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie monitoruje sytuację osób przebywających w ośrodkach przez pół roku po jego opuszczeniu, poprzez utrzymywanie kontaktu telefonicznego, korespondencję lub nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się pomocą ofiarom przemocy. Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia spełniają bardzo ważną funkcję w udzielaniu kompleksowej pomocy. Są to placówki, w których zatrudniona jest wyspecjalizowana kadra pracownicza mająca duże doświadczenie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wdrażania nowatorskich rozwiązań w zakresie pracy z ofiarami przemocy, ale również z osobami będącymi sprawcami. Działalność ośrodków jest wielowymiarowa i nastawiona na udzielanie profesjonalnej pomocy.

PRZEMOC OBSERWOWANA W OTOCZENIU I WOBEC INNYCH CZŁONKÓW GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Podobnie jak w latach ubiegłych analiza danych statystycznych wskazuje, że najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy w rodzinie jest przemoc psychiczna, która stanowi 49,03% ogólnej liczby przypadków przemocy w rodzinie, zaś na drugim miejscu pozostaje przemoc fizyczna (35,96%). Odnosząc się do przemocy fizycznej wskazać należy, że w 2022 r. odnotowano jej 47 405 przypadków, co w odniesieniu do 2021 r., stanowi spadek o 2 597 (dynamika wyniosła 94,81%), a do 2020 r. (odnotowano 57 760 przypadków) spadek o 10 355 przypadków (dynamika – 82,07%). W 2022 r. odnotowano 64 624 przypadki przemocy psychicznej, co dało spadek do 2021 r. o 5 987 przypadków (dynamika 91,52%), zaś do 2020 r. o 16 720 przypadków (dynamika – 79,45%). W 2022 r. w przypadku przemocy seksualnej oraz przemocy ekonomicznej odnotowano wzrost w tym zakresie, w stosunku do 2021 r. W 2022 r. odnotowano 1 630 przypadków przemocy ekonomicznej (wzrost w stosunku do 2021 r. o 82 przypadki – 105,30%) i 1 758 przypadków przemocy seksualnej (wzrost w stosunku do 2021 r. o 710 przypadków – 167,75%). W 2022 r. liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie wyniosła 71 631 osób, co w stosunku do roku 2021 i 2020 stanowi spadek, odpowiednio o 5,45% i 16,29%. Analiza danych statystycznych wykazuje, że w 2022 r., podobnie jak w latach ubiegłych, największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety (51 935 osób), co stanowiło 72,50% ogółu osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie – 10 982 osoby (15,33% ogółu) oraz mężczyźni – 8 714 osób (12,17% ogółu). Spadek w odniesieniu do 2021 r. odnotowano we wszystkich kategoriach osób (kobiety spadek o 3 177 osób, dynamika wyniosła 94,24%, małoletni spadek o 147 osób, dynamika 98,68%, mężczyźni spadek o 806 osób, dynamika 91,53%). Wśród kobiet, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, podobnie, jak w 2021 r., zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku do 65 roku życia (46 058 kobiet, wobec 5 877 kobiet powyżej 66 roku życia). Kobiety w wieku do 65 roku życia stanowią 88,68% ogólnej liczby kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie.

W 2022 r. odnotowano 8 714 mężczyzn, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięci przemocą w rodzinie. 82,24% tej grupy (7 166 osób) stanowią mężczyźni w wieku do 65 roku życia, zaś 17,76% (1 548 osób) powyżej lat 66.

Ogólna liczba osób małoletnich, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie w 2022 r. wyniosła 10 982, z czego 5 411 to dziewczęta, a 5 571 to chłopcy.

Poniżej przedstawiono dane zawarte w Ogólnopolskiej diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej za 2019 r.

PRZEMOC DOŚWIADCZANA W DZIECIŃSTWIE

- Co trzeci badany przyznaje, że w dzieciństwie doświadczył przemocy psychicznej oraz fizycznej. Do doświadczenia w dzieciństwie przemocy ekonomicznej i seksualnej respondenci przyznają się rzadziej (odpowiednio 9% i 4%). Kobiety częściej doświadczały przemocy psychicznej i emocjonalnej. Natomiast doświadczenie przemocy fizycznej w dzieciństwie dotyczy przede wszystkim mężczyzn. Występowanie przemocy w dzieciństwie silnie wpływa na obecność przemocy w dorosłym życiu, czy w roli osoby doznającej przemocy czy stosującej przemoc. Eksperci są zgodni, że takie doświadczenia powodują, że pewne zachowania traktujemy jako normalne i w dorosłym życiu często już nie umiemy inaczej rozwiązywać konfliktów.
- Niemal co czwarty badany był w dzieciństwie świadkiem przemocy psychicznej w swoim domu. Niemal taki sam odsetek (23%) to osoby, u których w domach w dzieciństwie występowała przemoc fizyczna. Najczęściej występującym doświadczeniem z dzieciństwa było stałe narzucanie swojego zdania, wydawanie rozkazów, które zostało dostrzeżone przez co trzeciego badanego (32%) w swoim dzieciństwie. Bicie, szarpanie, czy popychanie zdarzyło się w domach 29% Polaków. Nieco rzadziej Polacy doświadczały w dzieciństwie obrażania, obrzucania wyzwiskami, grożenia (24%) oraz zakazów kontaktów z innymi osobami, które zostało wskazane przez co piątego respondenta (22%). W podobnym stopniu Polacy przyznają, że w ich latach dziecięcych ktoś z ich bliskich ich ośmieszał wobec innych (19%). Zdaniem ekspertów błędnie definiuje się dzieci tylko jako świadków przemocy. Objęcie specjalistyczną pomocą powinno dotyczyć nie tylko osoby krzywdzone, ale też tzw. świadków przemocy. Obserwowanie przemocy w swojej najbliższej rodzinie odciska ogromne piętno na psychice dziecka i powinno ono również znaleźć się pod profesjonalną opieką specjalistów.

OSOBY DOZNAJĄCE PRZEMOCY

- Niemal co piąty badany (19%) doświadczył jakiegokolwiek rodzaju przemocy wiele razy w ciągu całego swojego życia. 28% badanych doświadczyło przemocy kilka razy, a 10% raz. Eksperci uważają, że przemoc domowa jest w naszym kraju zjawiskiem

częstym i w dużym stopniu niedoszacowanym, bo wiele jej przypadków nie wychodzi na jaw.

- Najpowszechniejszą formą przemocy jest przemoc psychiczna. W ostatnim roku przemocy psychicznej doświadczyło 29 % badanych. Na przełomie całego życia 40% badanych przyznaje, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu. Jednocześnie określenie skali tego rodzaju przemocy jest w dużym stopniu uzależnione od przyjętej definicji. Przemoc psychiczną można bowiem rozumieć bardzo szeroko.
- Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek przemocy fizycznej, niemniej jednak na wielokrotne doznawania przemocy wskazało 16% osób. W ostatnim roku tej formy przemocy doświadczyło 14 % badanych. Przy czym badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie.
- Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. Profesjonaliści przyznają, że stykają się w swojej pracy z tym rodzajem przemocy, jednak trudno im oszacować ogólną skalę zjawiska.
- 5% badanych stwierdziło, że doświadczyli przemocy seksualnej, co zdaniem ekspertów jest liczbą mocno zaniżoną. Ten rodzaj przemocy rzadko wychodzi na jaw, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia, a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane.
- Warto zaznaczyć, że zdaniem profesjonalistów, różne formy przemocy współwystępują i trudno mówić o nich, jak o oddzielnych zjawiskach.
- Przemocy domowej najczęściej doświadczają kobiety i dzieci, choć dotyczy ona także mężczyzn. Na przemoc najbardziej narażone są osoby, które doświadczyły jej w dzieciństwie.
- W badaniu ilościowym osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej przyznają, że doświadczyły przemocy domowej. Jednak eksperci zgodnie stwierdzają, że zjawisko to nie jest uzależnione od statusu społeczno-ekonomicznego rodziny.
- Badani najczęściej doznawali przemocy ze strony mężów, partnerów i ojców lub żon, partnerek i matek. Eksperci opowiadali także o przypadkach, w których przemoc wobec rodziców dopuszczają się dzieci.
- Osoby doświadczające przemocy domowej w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku, kiedy osoby te zdecydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się te doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej - 11%.
- Eksperci zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy domowej, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemoc się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w rodzinie są dopuszczalne.
- Osoby doświadczające przemocy domowej, najczęściej także u bliskich szukają pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Nieco rzadziej badani, których dotknęła przemoc,

zgłaszali się na policję. Pojawiały się też liczne odpowiedzi dotyczące zgłaszania się do ośrodka pomocy społecznej.

- Podstawową formą pomocy, z której korzystały osoby doznające przemocy domowej były: wsparcie psychologiczne (od 47% w przypadku przemocy psychicznej do 36% w przypadku przemocy ekonomicznej), pomoc prawna (od 38% do 12%) oraz pomoc socjalna/materialna (od 27% do 13%).
- Osoby, które doświadczyły przemocy domowej i zwracały się w związku z tym o pomoc, dosyć wysoko oceniają jej skuteczność (zależnie od rodzaju przemocy od 66% do 78% uważa za skuteczną). Specjaliści zwracają natomiast uwagę, że skuteczność pomocy często zależy od motywacji osób doznających przemocy oraz chęci do współpracy.

OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC

- 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy domowej – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy domowej, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku - lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%).
- Wbrew stereotypom demograficzny profil sprawcy nie daje się łatwo określić. Ogólnie stosowanie przemocy nie jest powiązane z wiekiem, wykształceniem, wielkością miejsca zamieszkania, ani też z sytuacją zawodową, czy zdrowotną. Jeśli chodzi o ocenę sytuacji materialnej, to wraz z jej pogorszeniem rośnie udział osób, które kiedykolwiek stosowały przemoc. Większy udział sprawców jest również wśród rozwodników (37%), co może wynikać z faktu że być może stosowanie przemocy domowej było czynnikiem wpływającym na rozwód.
- To, co łączy osoby stosujące przemoc domową, to przede wszystkim wspólne doświadczenia oraz środowisko, w którym się wychowywali i żyją. Są to więc w większości osoby, które same doświadczały przemocy oraz osoby w otoczeniu których przemoc jest codziennością. Dla przykładu wśród tych, którzy doświadczaali przemocy wiele razy do bycia sprawcą przyznaje się 52% osób. Z kolei wśród osób, które w otoczeniu obserwują 3 lub 4 typy przemocy, sprawcy stanowią 48%. Przemoc domowa jest więc zjawiskiem, które w pewnym zakresie przekazywane jest z pokolenia na pokolenie.
- Zdaniem ekspertów wielu sprawców łączy też wspólne postawy tj. np. mają potrzebę władzy i kontroli, poczucie bezkarności oraz nie rozumieją swojej winy. Specjaliści podkreślają, że polityka przeciwdziałania przemocy domowej powinna koncentrować się na sprawcach w większym zakresie niż dotychczas. Obecnie skala stosowania działań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych jest stosunkowo niewielka i sędziowie niechętnie kierują na nie sprawców.
- Z relacji sprawców wynika, że osobami doznającymi przemocy fizycznej są często dzieci, a zwłaszcza synowie, na których wskazuje 30% sprawców, ale też córki (21%). Oznacza to, że wciąż jest wiele do zrobienia w obszarze przeciwdziałania krzywdzeniu

dzieci. Potrzebne są nie tylko kampanie społeczne zmieniające świadomość ogółu, ale też edukacja dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców.

- Jeśli chodzi o problematykę nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy domowej to według sprawców przemocy używka ta towarzyszy stosowaniu przemocy, ale rzadziej niż powszechnie się uważa. Eksperti z kolei zauważają, że choć alkohol często współwystępuje ze zjawiskiem przemocy, to nie jest jego przyczyną. Z drugiej strony, z perspektywy policji daje się zauważyć, że w okresach świątecznych, gdy ludzie siadają do stołów i częściej spożywają alkohol, to zgłoszeń dotyczących przemocy domowej jest więcej. Okres poprzedzający święta jest więc dobrym momentem na prowadzenie kampanii społecznych dotyczących przemocy domowej.

2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE KARKONOSKIM

2.1. Podstawy prawne opracowania programu

Podstawa opracowania Programu wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 6 ustawy, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Ustawa wskazuje zadania własne powiatu, do których należą w szczególności:

- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
  - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,
  - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- oraz zadania z zakresu administracji rządowej:
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
  - opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
  - opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
  - wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach o których mowa w/w oraz o ich ukończeniu.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2030” stanowi kontynuację programu przyjętego uchwałą Nr XXX/185/2021 Rady Powiatu Karkonoskiego z dnia 25 marca 2021 roku, obowiązującego przez okres 6 lat. Program jest skorelowany z treścią „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024-2030”.

2.2. Charakterystyka obszaru działania – wybrane dane liczbowe

Jak wynika z danych GUS, liczba ludności w powiecie karkonoskim wynosi ogółem 59 864, z czego 31 010 osób stanowią kobiety (51,8%), a 28 854 osób to mężczyźni (48,2%). Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 12 % ogółu mieszkańców, w wieku produkcyjnym - 61,3% i w wieku poprodukcyjnym - 26,7%.

Powiat Karkonoski obejmuje obszar o powierzchni 628,2 km², który stanowi 4 gminy miejskie: Karpacz, Kowary, Piechowice i Szklarska Poręba oraz 5 gmin wiejskich: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn i Stara Kamienica.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej, występującej na terenie powiatu karkonoskiego, została sporządzona w oparciu o dane Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących w powiecie karkonoskim, Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze.

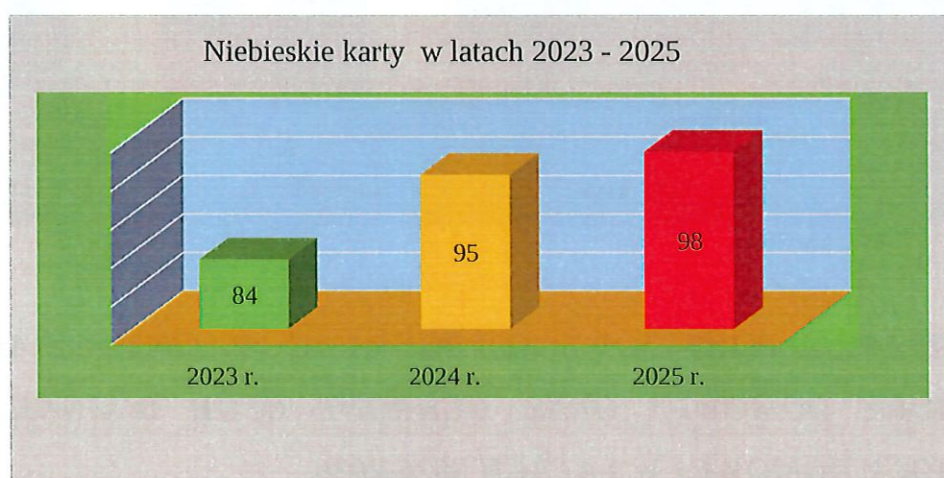
W Powiecie Karkonoskim funkcjonuje osiem punktów konsultacyjnych, pomagających ofiarom przemocy domowej:

- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szklarskiej Porębie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Karpaczu,
- Punkt Konsultacyjny dla osób Uzależnionych w Piechowicach,
- Punkt Konsultacyjny ds. Pomocy Rodzinie, Zapobiegania Przemocy i Profilaktyki Uzależnień przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Podgórzynie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Gminie Janowice Wielkie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Współuzależnionych od Alkoholu w Gminie Janowice Wielkie,

- Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowice Wielkie
- Punkt Konsultacyjny dla osób Uzależnionych i ich Rodzin w Kowarach.

W ramach Punktów świadczona jest pomoc psychologiczna, terapeutyczna, prawna, wsparcie interwenta kryzysowego oraz specjalistyczne poradnictwo. Prowadzona jest działalność informacyjna nt. przemocy domowej i przeciwdziałania temu zjawisku, kryzysu i radzenia sobie w sytuacjach trudnych, praw przysługujących ofiarom przemocy oraz instytucji i organizacji udzielających pomocy.

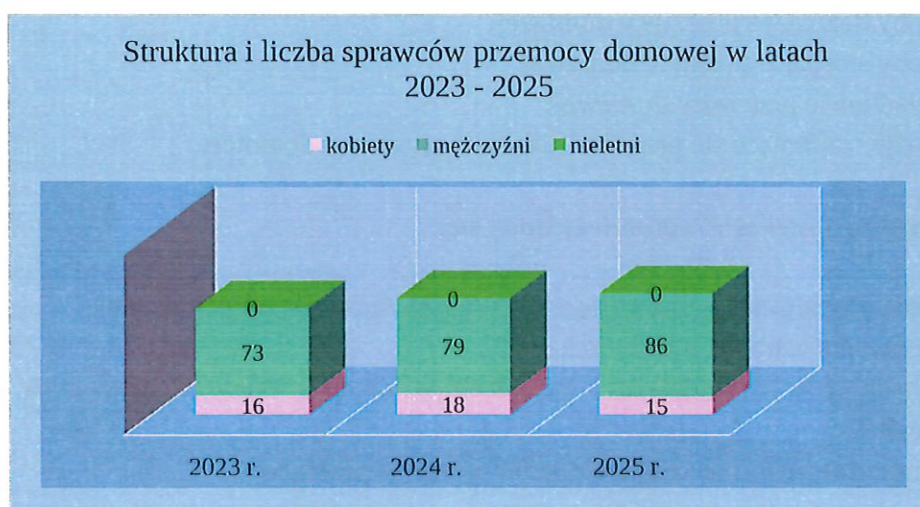
Z danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze wynika, że w 2025 r. procedurę „Niebieskiej Karty” wszczęto w 98 przypadkach i jest to niewielki wzrost do roku ubiegłego.

Źródło: dane Policji

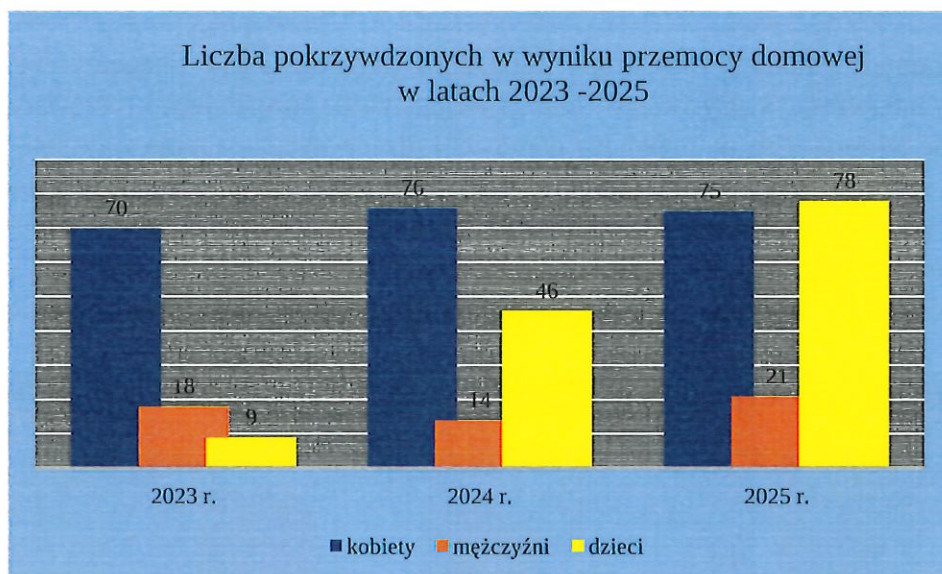
Z danych Policji wynika, że w roku 2025 liczba sprawców przemocy domowej na terenie powiatu karkonoskiego minimalnie wzrosła w stosunku do ubiegłego roku i wyniosła 101 osób. Niezmiennie jednak, w przeważającej liczbie sprawcami przemocy są mężczyźni.

Dane dotyczące sprawców przemocy domowej

Źródło: dane Policji

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej wyniosła w 2023 – 174 osób, z przewagą kobiet i dzieci, co zilustrowano na wykresach poniżej:

Źródło: dane Policji

3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2026-2030

3.1. Odbiorcy Programu

Odbiorcami niniejszego Programu są:

- ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- osoby doznające przemocy domowej;
- osoby stosujące przemoc domową;
- świadkowie przemocy domowej;
- służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy domowej,
- promowanie wartości rodzinnych,
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy domowej,
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie problematyki związanej z zapobieganiem przemocy domowej wyznacza cztery podstawowe obszary działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- działania uprzedzające/profilaktyczne: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy domowej;
- działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy domowej oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy domowej,
- działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy domowej;
- działania korekcyjne – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy domowej.

Z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, wszelkie działania winny być planowane i wdrażane przez profesjonalistów różnych specjalności, przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. Kluczowa jest praca zespołowa i współpraca. Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy uwzględniają współpracę wszystkich jednostek na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Toteż w realizacji Programu uczestniczą odpowiednie instytucje i jednostki samorządu terytorialnego (m.in. Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w powiecie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policja, Sądy, Prokuratura, Placówki oświatowe i służby zdrowia itp.) przy współpracy organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

3.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Rozwój działań wspierających osoby dotknięte problemem przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Edukacja i wzrost poziomu świadomości społecznej nt. przemocy domowej w celu uwrażliwienia na sytuację ofiar przemocy i zwalczania stereotypów utrudniających pomaganie:

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

- działania informacyjno-profilaktyczne poprzez: udostępnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy domowej, udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy, zamieszczanie informacji na stronie internetowej i w siedzibie instytucji zajmujących się tym zjawiskiem,

- organizowanie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym w zakresie rozwiązywania problemów związanych z agresją, wspierania różnych form spędzania czasu wolnego, zapobiegającym przemocy i zachowaniom agresywnym,
- edukacja dorosłych nt. wychowywania bez przemocy, promowania prawidłowych metod wychowawczych i wspólnego spędzania czasu wolnego służących wzmocnieniu więzi rodzinnych: spotkania z rodzicami dzieci ze szkół podstawowych i średnich.

2. Pomoc ofiarom przemocy domowej:

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

- pomoc w formie bezpłatnego indywidualnego lub grupowego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego,
- działania terapeutyczne dla osób, które doświadczyły przemocy i cierpią na zaburzenia będące skutkiem doświadczania przemocy, w celu dostarczenia im niezbędnej wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz ukształtowania postaw i skutecznych zachowań w radzeniu sobie z tym zjawiskiem,
- działania interwencyjne (ochrona przed osobami stosującymi przemoc, zapewnienie schronienia ofiarom przemocy domowej, wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej),
- prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”.

3. Oddziaływania na sprawców przemocy domowej:

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

- działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców, w celu dostarczenia im podstawowej wiedzy nt. przemocy, umiejętności pracy nad samym sobą oraz konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji, a ostatecznie powstrzymania i zakończenia przemocy domowej,
- działania interwencyjne wobec sprawców przemocy domowej: stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, izolowanie sprawców przemocy domowej od osób pokrzywdzonych.

4. Poprawa skuteczności działań osób i służb zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy domowej:

Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

- szkolenia i spotkania o charakterze informacyjno-edukacyjnym dla przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy domowej (pedagodzy, wychowawcy, pracownicy socjalni) w celu podniesienia umiejętności oraz wymiany doświadczeń zawodowych,
- współpraca pomiędzy pracownikami różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- diagnozowanie i monitorowanie rozmiaru przemocy domowej w powiecie oraz analizowanie form i efektów udzielonego wsparcia (zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy domowej, aktualizowanie bazy danych o instytucjach pomocowych).

3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- zmiana postaw społecznych wobec przemocy domowej,
- wzrost poziomu wiedzy i umiejętności przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- spadek liczby przypadków przemocy domowej,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą domową podejmowane są wielokrotnie.

Monitorowanie przebiegu realizacji programu w powiecie karkonoskim odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdawczość będzie uwzględniała analizę jakościową i ilościową związaną z przemocą domową, ze szczególnym uwzględnieniem:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy domowej,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy domowej,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy domowej.

Dyrektor PCPR, w ramach corocznie przedstawianego sprawozdania z działalności jednostki, przedłoży Radzie Powiatu raport z jego realizacji.

ZAKOŃCZENIE

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 - 2030” przybliży problem osób doznających przemocy w środowisku lokalnym oraz określa na najbliższe lata podstawowe zadania różnych podmiotów zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej. Każdego roku do polskich sądów zgłaszanych jest zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie się nad najbliższymi, podczas gdy policja w tym samym okresie rejestruje około miliona interwencji z powodu tzw. „awantur w rodzinie”, do których jest wzywana. Przemoc domowa – to zachowania zamierzone i świadome: nic ich nie usprawiedliwia. Przemoc domowa na pewno nie skończy się sama – każdy może mieć wpływ na to, czy zostanie przerwana.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc domowa jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. Realizacja Programu powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Oczekuje się, że wspólnie realizowane działania przyczynią się do usprawnienia systemu i ograniczenia zjawiska przemocy domowej oraz towarzyszącej jej innych zjawisk patologicznych.